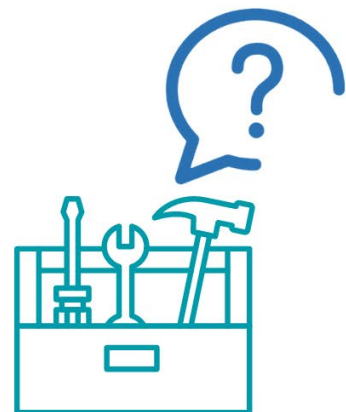


De Associate degree en (de toolbox) informatievaardigheden



Hester van Randen
Ad DEP 2022-2023



Naam: Hester van Randen
Studentnummer: 5246911
Emailadres: hester.van.randen@student.nhlstenden.com
Opleiding: Ad DEP
Cohort: 2021-2022
Inleverdatum: 15 maart 2023
Begeleider Ad DEP: Fardau Laskewitz
Begeleider NHL Stenden: Ronald Wijnia
naam examiner : Fardau Laskewitz en Aldert van der Werk
Handleiding: Associate degree Didactisch Educatief Professional
Studiewijzer 01-09-2021 Deeltijd opleiding
Progresscode DEPA21D1VOND1-A
DEPA21D1WORG1-A
DEPA21D1PPO1-A

Door het inleveren van dit rapport verklaar ik dat het rapport eigen werk is en dat het vrij is van fraude zoals in het onderwijs- en examenreglement artikel 6.17 lid 4 sub f,g en h is beschreven.



Voorwoord

Student zijn in de (hoge)school waar je werkt, ik kan het iedereen aanraden dat eens te ervaren. Hoewel ik het zwaar vond om naast mijn werk een studie te volgen, heeft het mij ook veel gebracht. Je leert de school kennen door de ogen van je doelgroep en daardoor kun je je werk nog beter aanpassen op wat de doelgroep daadwerkelijk nodig heeft.

Ik ben informatiespecialist bij de bibliotheek NHL Stenden Hogeschool en daarnaast heb ik de afgelopen 2 jaar de opleiding Associate degree Didactisch Educatief Professional (Ad DEP) gevolgd. In het 2^e jaar heb ik hiervoor een onderzoek gedaan dat inging op de Associate degree (Ad) opleidingen en (de toolbox) informatievaardigheden. Dit rapport geeft inzicht in wat de Ad opleidingen met betrekking tot informatievaardigheden nodig hebben en hoe dit gerealiseerd kan worden.

Ik hoop dat ik met het delen en publiceren van dit rapport, een bijdrage kan leveren aan informatievaardigheden binnen de Ad opleidingen en hogeschoolbibliotheken in Nederland.

Tot slot wil ik iedereen bedanken die mij de afgelopen 2 jaar hebben gesteund in alles wat ik doe.

Veel leesplezier gewenst!

Hester van Randen

Leeuwarden, 15 maart 2023

Inhoudsopgave

<u>Hoofdstuk 1 Inleiding (Kansen signaleren)</u>	<u>6-9</u>
1.1 Waarom dit onderzoek?	6-7
1.2 Hoofd- en deelvragen	7
1.3 Onderzoeksmethode	7-8
1.4 Leeswijzer	8-9
<u>Hoofdstuk 2 Associate degree in beeld (Expert worden)</u>	<u>10-16</u>
2.1 De Associate degree opleidingen in beeld	10-11
2.2 De Associate degree student in beeld	11-16
2.2.1 <i>Leeftijd</i>	12-14
2.2.2 <i>Vooropleiding</i>	14-15
2.2.3 <i>Pionierstudent</i>	15-16
<u>Hoofdstuk 3 Associate degree en informatievaardigheden (Expert worden)</u>	<u>17-24</u>
3.1 Algemeen	17-18
3.2 Informatievaardigheden bij hogeschoolbibliotheken	18-19
3.3 Behoeften van Associate degree docenten op het gebied van (de toolbox) informatievaardigheden	19-20
3.4 Behoeften van Associate degree studenten op het gebied van (de toolbox) informatievaardigheden	20-24
<u>Hoofdstuk 4 Conclusies (Eigen kijk vormen en communiceren)</u>	<u>25-26</u>
4.1 Beantwoording van de deelvragen	25-26
4.2 Beantwoording van de hoofdvraag	26
4.3 Conclusies	26
<u>Hoofdstuk 5 Aanbevelingen (Oplossingen bedenken in co-creatie)</u>	<u>27-29</u>
5.1 Verbeteren tools	27-28
5.2 Een nieuwe /verbeterde omgeving informatievaardigheden	28
5.3 (De toolbox) informatievaardigheden verbinden met andere vaardigheden en andersom	28
5.4 Promotie	28-29
5.5 Workshops en individuele begeleiding	29
<u>Hoofdstuk 6 Acties (Implementatie)</u>	<u>30-32</u>
6.1 Tijdschema	30-31
6.2 Gedane acties	31-32
<u>Hoofdstuk 7 Evaluatie (Effect meten)</u>	<u>33-35</u>
7.1 Actie: indeling tools in niveau, tijd, toelichting, icoontje lezen, kijken....	33-34
7.2 Actie: 2 nieuwe tools	34-35
7.3 Actie: huidige omgeving, vormgeving	35
7.4 Hoe nu verder	35

Bijlagen

[Bijlage A Hogeschoolbibliotheken](#)

[Bijlage B Ad docenten en medewerkers](#)

[Bijlage C 2.0 Online sessie Ondersteuning bij het ontwikkelen van informatievaardigheden van Ad studenten!-20221117 160427-Opname van vergadering](#)

[Bijlage D Gesprek Toolbox 1-12-22 met Ad-DEP docenten](#)

[Bijlage E Enquête behoeften informatievaardigheden Ad-DEP studenten\(1-12\) \(2\)](#)

[Bijlage F Enquête Welke behoeften hebben Ad studenten op het gebied van informatievaardigheden \(1-20\)](#)

[Bijlage G Integratie Toolbox en platform informatievaardigheden](#)

[Bijlage H Vergelijking design thinking fases](#)

[Bijlage I Evaluatiemail naar collega's en docenten](#)

Hoofdstuk 1 Inleiding (Kansen signaleren)

Informatie is overal om ons heen en door de komst van internet is deze wereld alleen maar groter geworden. Vaardig zijn in het zoeken, vinden en beoordelen van informatie is dan ook nodig om weerbaarder te zijn tegen desinformatie, misinformatie en bijvoorbeeld nepnieuws. En met informatievaardigheden weet je hoe je jouw vraag beantwoord krijgt (Netwerk mediawijsheid, z.d.). Als bibliotheek van NHL Stenden Hogeschool maken wij ons al jaren hard voor informatievaardigheden binnen onze hogeschool. We hebben echter de Associate degree (Ad) opleidingen nooit als aparte doelgroep beschouwd, maar met dit onderzoek komt hier verandering in. Dit rapport geeft inzicht in wat de Ad opleidingen met betrekking tot informatievaardigheden nodig hebben en hoe dit gerealiseerd kan worden.

In dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de waaromvraag van dit onderzoek. Vervolgens worden de hoofd- en deelvragen en de onderzoeksmethode benoemd. Tot slot geeft de leeswijzer richting aan dit rapport en wordt uitgelegd waarom is gekozen voor de cyclus van de onderzoekende houding.

1.1 Waarom dit onderzoek?

Voorafgaand aan dit onderzoek ben ik op verschillende manieren in contact geweest met Ad opleidingen. Hieruit merkte ik dat de behoeften ten aanzien van informatievaardigheden anders lag dan bij de bachelor- of masteropleidingen. Het waarom van dit onderzoek is dan ook simpel: ik zag kansen voor verbetering. Die kansen komen voort uit diverse geluiden, die ik zelf hoorde van Associate degree (Ad) studenten, van de programmamanager Ad Nina Spithost en van Chantal Stegink, coach en docent bij de duale opleiding Ad Ondernemerschap & Retailmanagement.

Al jaren voordat ik zelf een Associate degree (Ad) opleiding ging doen, gaf ik soms workshops informatievaardigheden en bronvermelding aan Ad studenten. Dat deed ik dan op dezelfde manier als aan bachelor studenten, maar tijdens het geven van de workshop, merkte ik diverse verschillen. De Ad studenten waren geïnteresseerder en oplettender dan de bachelor studenten, maar hadden vaak wel meer moeite met de hoeveelheid stof. Het was voor hen soms te moeilijk en naast dat er sprake was van een lagere kennis over informatievaardigheden, waren ze ook minder digitaal vaardig. Tijdens mijn 1^e jaar van de studie merkte ik aan een deel van mijn medestudenten ditzelfde nogmaals op. Ik gaf aan mijn medestudenten een workshop informatievaardigheden. De eerste keer aan een deel van de groep een uitgebreide versie. De tweede keer (vanwege tijdgebrek), aan het andere deel, een light versie en dit bleek achteraf meer dan genoeg.

Inmiddels had ik contact met Nina Spithost en zij merkte ook dat er bij de Ad opleidingen behoefde was aan praktische handvaten op het gebied van informatievaardigheden. Hieruit volgde in studiejaar 2021-2022 een pilot met de duale Ad opleiding Ondernemerschap & Retailmanagement. Nina Spithost, Martin Struik (docent en onderzoeker), Herman Blom (onderzoeker), Alie Mud (collega informatiespecialist) en ik hebben in overleg met de Chantal Stegink (docent bij de duale opleiding Ondernemerschap & Retailmanagement) de diverse modules van de opleiding onder de loep genomen hoe de informatie- en onderzoeksvaardigheden beter geïntegreerd konden worden in het studieprogramma. Naast vele praktische tips die Chantal heeft gekregen hoe een en ander te verbeteren, is er ook een libguide uit voortgekomen: [Ad Ondernemerschap & Retail Management](#), waar ik een eerste hand aan heb gelegd en mijn collega Nynke Janna Borsje dit heeft voortgezet.

Toen ik besloot door te stromen naar het 2^e jaar van de Ad Didactisch Educatief Professional (na het behalen van de cursus Pedagogische Didactische Aantekening), wilde ik hier graag iets mee gaan doen. Daarnaast wilde ik mij vooral richten op de duale en deeltijd Ad studenten, omdat deze

studenten vaak wat ouder (vanaf 23 jaar) zijn en mogelijk andere behoeften hebben dan de jongere student (18-23 jaar).¹ De jonge bachelor student werd altijd als uitgangspunt genomen als we een workshop ontwikkelden. Ik had daarom het idee dat dit terrein: informatievaardigheden voor de (duale en deeltijd) Ad opleidingen een onontgonnen terrein was en dat blijkt uit mijn onderzoek ook zo te zijn.

Hierbij komt nog dat we als bibliotheek dit studiejaar (2022-2023) de [toolbox informatievaardigheden](#) (Engels: [toolbox information literacy skills](#)²) aan het uitrollen zijn en ik was benieuwd of deze toolbox voldoet aan de behoeften van de Ad opleidingen. Deze toolbox is niet specifiek gemaakt voor een bepaalde doelgroep (Ad, Bachelor of Master student), maar omdat we toch veelal uitgaan van de Bachelor student, gaf mijn studie de kans om dit onderwerp: Ad (duaal en deeltijd), informatievaardigheden en toolbox in zijn geheel te onderzoeken.

Om te voorkomen dat het onderzoek te groot zou worden, heb ik ervoor gekozen de doelgroep te beperken tot de Ad opleidingen in Emmen en de opleiding Ad DEP in Leeuwarden.

De eerste groep, omdat de locatie Emmen relatief veel Ad opleidingen heeft, vaak wordt vergeten en ik ben daar nu 2 dagen per week werkzaam. De tweede groep, omdat ik de opleiding Ad DEP zelf volg(de) en hierdoor deze studenten en docenten makkelijk kon benaderen.

1.2 Hoofd- en deelvragen

Zo kwam ik op de volgende hoofdvraag en deelvragen uit:

Hoofdvraag

In welke mate voldoen de tools in de toolbox informatievaardigheden van de bibliotheek NHL Stenden Hogeschool aan de behoeften van de (met name de duale en deeltijd) Associate degree opleidingen in Emmen en de Associate degree Didactisch Educatief Professionaal in Leeuwarden?

Deelvragen

- In welke mate voldoen de tools in de toolbox informatievaardigheden aan de behoeften van de docenten van de (met name de duale en deeltijd) Ad opleidingen m.b.t. informatievaardigheden?
- In welke mate voldoen de tools in de toolbox informatievaardigheden aan de behoeften van de (met name de duale en deeltijd) studenten van de Ad opleidingen m.b.t. informatievaardigheden?
- Zijn er producten die nog toegevoegd moeten worden?
- Is er naast de producten in de toolbox nog behoeften aan andere producten en diensten m.b.t. informatievaardigheden?
- Hebben de studenten van de duale en deeltijd Ad opleidingen ook andere behoeften dan de voltijd Ad studenten?

1.3 Onderzoeksmethode

Om antwoord te krijgen op de hoofd- en deelvragen heb ik zowel deskresearch als fieldresearch gedaan.

¹ De indeling 18-23 jaar en vanaf 23 jaar is overgenomen van Richardson (1994, 1995 in Donche et al., 2010, p. 27).

² In dit rapport wordt voor de rest gesproken over de toolbox informatievaardigheden, waarmee beide toolboxes wordt bedoeld.

Deskresearch

- Ik heb gezocht in beschikbare bronnen naar informatie over: de Ad student (voltijd, deeltijd, duaal), de (Ad, Bachelor) student en informatievaardigheden en onderwijs aan volwassen (volwasseneducatie).

Fieldresearch

Via field research heb ik 3 doelgroepen benaderd:

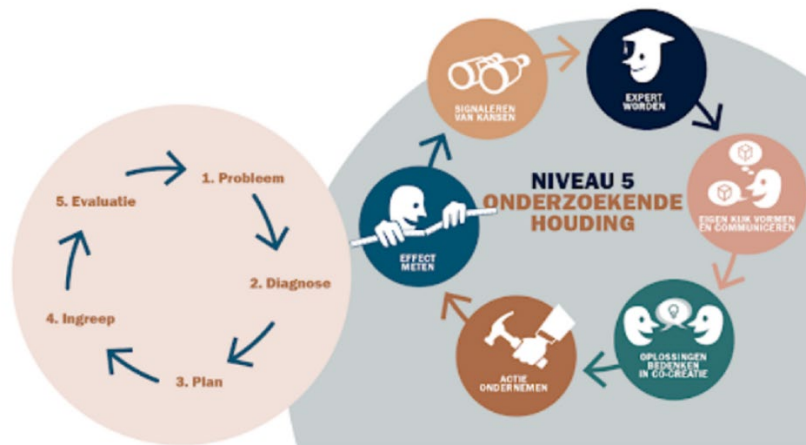
- Docenten
 - Ik heb samen met Nina Spithost een online sessie georganiseerd met Ad docenten van Emmen.
 - Daarnaast heb ik diverse Ad docenten in Emmen apart gesproken en ook mijn docenten van de Ad Didactisch Educatief Professional in Leeuwarden.
- Studenten
 - Mijn medestudenten van de opleiding Ad Didactisch Educatief Professional heb ik middels een enquête (via Forms) gevraagd in welke mate de toolbox informatievaardigheden aan hun behoeften voldeed of dat er meer behoeften zijn t.a.v. informatievaardigheden.
 - Daarnaast hebben Ad studenten van Ad Service, Welzijn & Zorg (voltijd en deeltijd), Ad Logistiek & Economie (dual), Ad Commerciële Economie (voltijd en deeltijd) en Ad Hotelmanagement (voltijd) eenzelfde enquête ingevuld
- Bibliotheken van andere hogescholen
 - Ik heb op diverse manieren contact gezocht met hogeschoolbibliotheek collega's in het land om hen te vragen of zij al materialen/documenten hebben specifiek voor Ad opleidingen en wat hun ervaringen zijn met Ad opleidingen op het gebied van informatievaardigheden.

1.4 Leeswijzer

Binnen de Ad Didactisch Educatief Professional wordt gewerkt met de cyclus onderzoekende houding van Van de Graaf & Padmos (2020), die afgeleid is van de regulatieve cyclus van Van Strien (1986), zie Figuur 1.

Figuur 1

Regulatieve cyclus en cyclus onderzoekende houding



Opmerking. Overgenomen uit *De plaats van de onderzoekende houding in de leerresultaten van de Associate Degree-opleidingen: Handreiking onderzoekende houding op niveau 5* (p. 13) door H. Blom et al., 2021 (<https://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/210603-g-Handreiking-Onderzoekendehouding-1.pdf>). Copyright 2021, Hogeschool Rotterdam / Rotterdam Academy & NHL Stenden Hogeschool.

Daarom is dit rapport opgebouwd in verschillende hoofdstukken die terug te herleiden zijn aan deze cyclus. Zo komt in de inleiding (hoofdstuk 1) signaleren van kansen terug. De hoofdstukken 2 en 3 brengen de situatie in kaart en zijn tegelijkertijd bedoeld om expert te worden op het onderwerp. Hoofdstuk 4 geeft antwoorden op de hoofd- en deelvragen en daarnaast worden conclusies getrokken. Hiermee formuleer ik ook een eigen kijk, die ik naar mijn collega's en anderen communiceer. Hoofdstuk 5 geeft aanbevelingen en acties aan om de huidige situatie te verbeteren. Deze heb ik met collega's aangescherpt en besproken. In hoofdstuk 6 staat een tijdschema wanneer de acties worden geïmplementeerd en welke acties al zijn uitgevoerd. In hoofdstuk 7 worden de uitgevoerde acties geëvalueerd en vervolgacties aangegeven.

Hoofdstuk 2 Associate degree in beeld (Expert worden)

De hoofdstukken 2 en 3 brengen samen de situatie in kaart met betrekking tot de Ad opleidingen en informatievaardigheden. Door het doen van deskresearch en fieldresearch heb ik geprobeerd zoveel mogelijk antwoorden te vinden op mijn hoofd- en deelvragen om zo expert te worden op dit onderwerp. In dit tweede hoofdstuk wordt ingegaan op de Ad student. Wat voor type student is dit? Wat heeft deze student nodig? Zitten er verschillen tussen de voltijd Ad student en de deeltijd/duale Ad student? Of, als er verschillen zijn, heeft dit meer met andere factoren te maken dan welke variant de student studeert? In de eerste paragraaf wordt het ontstaan van de Ad opleidingen beschreven. Dit is belangrijk te weten, omdat dit invloed heeft op hoe de Ad student is benaderd de afgelopen jaren. Hier worden ook de kenmerken genoemd van de Ad opleidingen. De tweede paragraaf gaat in op de verschillen tussen (Ad) studenten en dan met name op de verschillen die relevant zijn om te weten voor mijn onderzoek.

2.1 De Ad opleidingen in beeld

Op NHL Stenden Hogeschool zijn op dit moment 30 Associate degree (Ad) opleidingen, waarvan 14 voltijd, 9 deeltijd en 7 duaal. In Emmen zijn er 15 Ad opleidingen, waarvan 7 voltijd, 7 deeltijd en 4 duaal (NHL Stenden Hogeschool, z.d.)

Door de invoering van de wet Invoering Associate degree per 1 januari 2018 werden de Ad opleidingen, die tot die tijd programma's waren uit de bachelors, eigenstandige opleidingen (beroeps kwalificierend eindonderwijs). Daarvoor was een Ad opleiding een tweejarig traject dat gekoppeld moest zijn aan een bachelor in het HBO (Inspectie van het onderwijs, 2018). Dat de Ad in het verleden gekoppeld moest zijn aan een bachelor opleiding leidt of leidde namelijk nog weleens tot problemen voor de student. Pol (2021) beschrijft dit als volgt:

Wanneer het onderwijs hier niet voldoende op is afgestemd, zal de Ad-student en Ad-onderwijs vooral benaderd worden vanuit, wat men gewend is en wat dominant is, het bachelorperspectief. Het gevolg kan zijn dat er een mismatch ontstaat tussen de behoefte van de Ad student en de benadering vanuit bachelor perspectief: de Ad-studenten ervaren dezelfde obstakels, die ze zouden ervaren bij de keuze voor een bacheloropleiding terwijl ze nu juist voor een Ad hadden gekozen. Om bij te dragen aan het studentsucces van studenten, is de begeleiding vanuit de hogeschool cruciaal (Elffers, 2016, in Pol, 2021, p. 5) en dat is dus zeker ook aan de orde voor de Ad studenten. (Pol, 2021, p. 5)

In de interviews die Pol (2021) heeft gedaan, gaven studenten ook aan dat ze hier weleens tegenaan waren gelopen: "De leerstof is hetzelfde als andere 2ejaars studenten van de bachelor. . .".

Mijn ervaring is dat ook de bibliotheek NHL Stenden Hogeschool dit onderscheid niet zo heeft gemaakt in wat er werd aangeboden. Het enige wat weleens werd gezegd door de docent van de opleiding, ter voorbereiding op een workshop, was dat het praktisch ingestelde studenten zijn die behoefte hadden aan praktijkvoorbeelden. Dat geeft Pol (2021) ook aan: "De inhoud van de Ad opleiding is meer praktisch georiënteerd (praktijk en beroepsgericht) dan de hbo-bachelor."

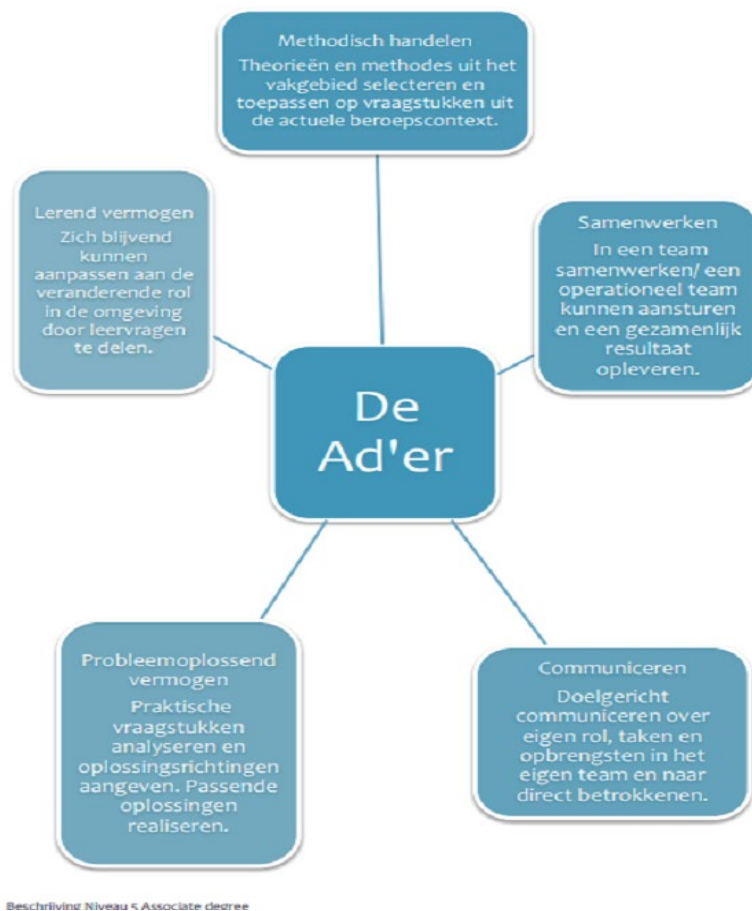
De Ad opleiding kenmerkt zich verder dat de leerresultaten op niveau 5³ zitten en dan gaat het om de volgende leerresultaten:

³ Zie http://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/181001-Beschrijving-niveau-5-v5.0-2018_.pdf, pagina 10

methodisch handelen, samenwerken, communiceren, probleemoplossend vermogen en lerend vermogen (Overlegplatform Ad, Vereniging Hogescholen, 2018).
In Figuur 2 wordt dit visueel toegelicht.

Figuur 2

Beschrijving Niveau 5 Associate degree



Opmerking. Overgenomen uit *Beschrijving van niveau 5: Associate degree* (p. 4) door Overlegplatform Ad, Vereniging Hogescholen, 2018 ([http://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/181001-Beschrijving-niveau-5-v5.0-2018 .pdf](http://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/181001-Beschrijving-niveau-5-v5.0-2018.pdf)). Copyright 2018, Overlegplatform Ad, Vereniging Hogescholen.

Woorden als: actuele beroepscontext, praktische vraagstukken analyseren, oplossingsgericht en doelgericht, geven aan dat wat ze aangeboden wordt, zo praktisch mogelijk moet zijn en moet aansluiten op de praktijk. Kortom: de Ad student moet met wat ze leren, direct wat kunnen.

2.2 De Associate degree student in beeld

In deze paragraaf wordt ingegaan op de Associate degree (Ad) student en of er verschillen zijn tussen de voltijd Ad student en de deeltijd/duale Ad student. Of dat, als er verschillen zijn, dit meer met andere factoren te maken heeft dan welke variant de student studeert.

Voordat ik hierop inga, beantwoord ik de vraag: hoeveel Ad studenten zijn er op landelijk niveau en hoeveel studenten studeren bij NHL Stenden Hogeschool? In 2021 waren er landelijk 9959 Ad studenten, waarvan 4912 voltijd Ad studenten en 5047 deeltijd/duale Ad studenten (Overlegplatform Associate degrees, z.d.). Op NHL Stenden Hogeschool waren er in november 2022 (CSA, persoonlijke communicatie, 9 november 2022) 1830 Ad studenten, waarvan 1028 (=56,2%) voltijd Ad studenten en 802 (=43,8%) deeltijd/duale Ad studenten. In Emmen zaten in totaal 314 Ad studenten, waarvan 233 (=74,2%) voltijd Ad studenten en 81 (=25,8%) deeltijd/duale Ad studenten.

Het aantal deeltijd/duale Ad studenten is dus best aanzienlijk ten opzichte van het totaal. Het is dan ook niet vreemd dat één van mijn deelvragen luidt: Hebben de studenten van de duale en deeltijd Ad opleidingen ook andere behoeften dan de voltijd Ad studenten? Uit 3 recente onderzoeken, 1 uitgevoerd bij Fontys Hogescholen door Dahmen (2018) en 2 bij NHL Stenden Hogeschool door Pol (2021) en Fokkens (2022) is gebleken dat het niet uitmaakt of een student een voltijd/deeltijd/duale studie volgt. Het heeft niks met de variant van de studie te maken, waar de Ad student behoefte aan heeft. Dit heeft met 3 andere factoren te maken, namelijk met:

- de leeftijd van de student;
- de vooropleiding van de student (MBO4, HAVO/VWO of al jaren werkt);
- of hij/zij wel/niet een pionierstudent is.

De gesprekken die ik met diverse docenten heb gehad, onderstrepen deze factoren. Zij gaven ook aan dat er geen verschil is tussen voltijd en de deeltijd/duale student, maar dat dit te maken heeft met een jongere of oudere student of wat de student hiervoor heeft gedaan. Hieronder wordt dieper ingegaan op deze 3 factoren.

2.2.1 Leeftijd

Als we het over de jongere en oudere student hebben, kun je verschillende leeftijden aanhouden wie onder de jongere student valt, en wie onder de oudere student.

Bij mijn onderzoek is de oudere student gemiddeld 23 jaar of ouder. Deze leeftijd houd ik aan, omdat een student die gelijk na het voortgezet onderwijs een Ad (of Bachelor) gaat volgen veelal afgestudeerd is op 23-jarige leeftijd en hierdoor een andere doelgroep is dan studenten die pas op latere leeftijd gaan studeren. In eerder onderzoek (Richardson, 1994, 1995 in Donche et al., 2010, p. 27) wordt deze verdeling ook gemaakt.

Als we het over de oudere student hebben, wordt in het onderzoek van Donche et al. (2010) vastgesteld dat volwassen studenten een grotere voorkeur hebben voor toepassingsgericht leren. Dit betekent dat ze vooral gebruik maken van concrete verwerking, de leerinhoud moet in verband worden gebracht met de concrete, tastbare werkelijkheid. De leerinhoud wordt gekoppeld aan eigen ervaringen en kennis uit de dagelijkse werkelijkheid en ze zoeken naar concrete voorbeelden. Ze hechten veel waarde aan het praktische nut van de leerstof. Bovenstaande wordt bevestigd door vier van de zes leerprincipes van Malcolm Knowles (In Kierkels, z.d.), namelijk:

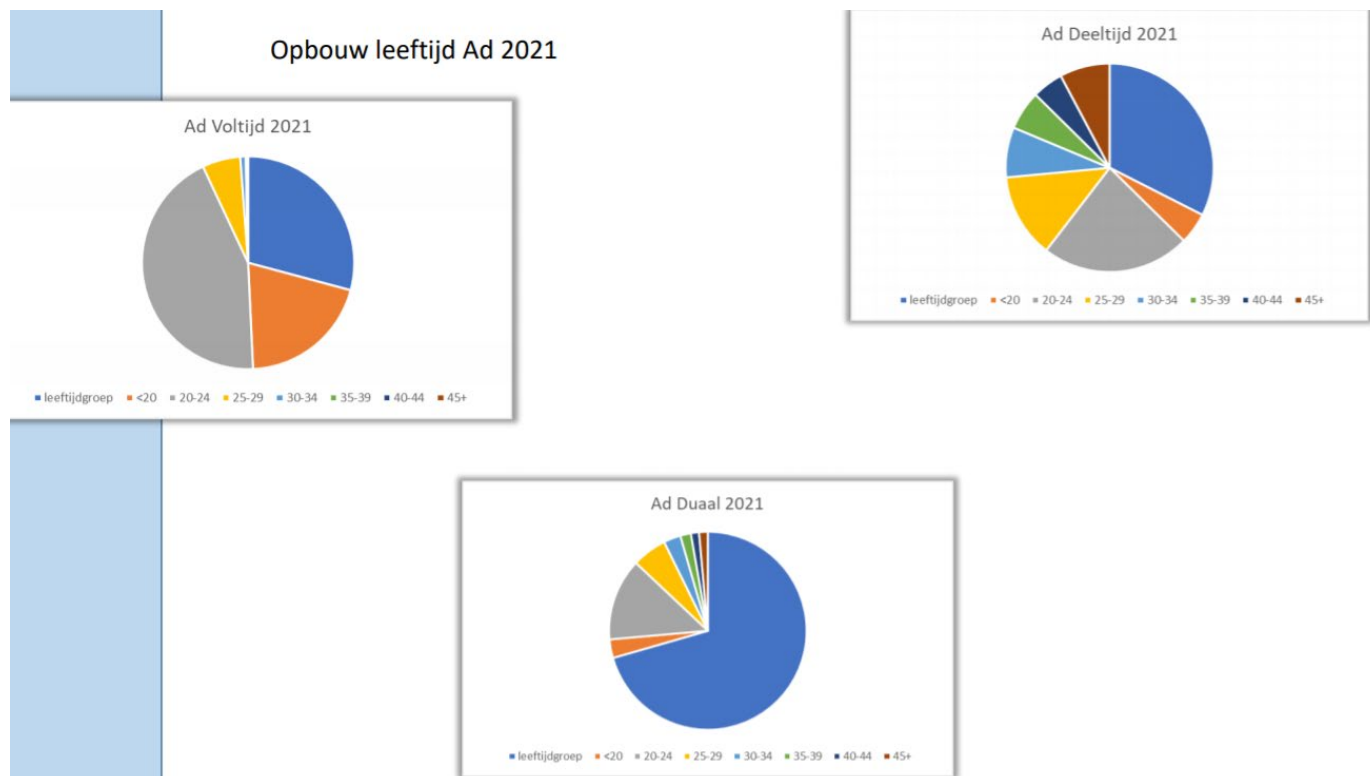
- volwassenen willen hun levenservaring, kennis en vaardigheden erkennen en zien dat het verweven is in hun leerervaring;
- volwassenen leren het gemakkelijkst als het te leren onderdeel direct toepasbaar is op hun leven, dus zorg ervoor dat je opdrachten relevant en bruikbaar zijn;
- volwassenen willen het functionele of nut ergens van inzien en een voldaan gevoel hebben dat ze iets bereikt hebben;
- volwassenen moeten constant weten waarom ze iets leren. Dat helpt bij het kiezen van wat er wordt geleerd.

Het zoeken naar verbanden binnen de leerinhoud en verbanden tussen de leerinhouden en de eigen voorkennis (diepteverwerking) moet soms nog wel worden gestimuleerd bij deze groep. Studenten met een hoger opleidingsniveau passen echter meer diepteverwerking toe. En naarmate de leeftijd van deze student hoger ligt, neemt de diepteverwerking toe, maar ook de stuurloosheid. Het blijkt dan ook dat zij duidelijk wel meer behoefte hebben aan meer specifieke richtlijnen en meer begeleiding en ondersteuning door anderen (Donche et al., 2010).

Dit is goed om te weten. Als er namelijk gekeken wordt naar de landelijke cijfers (Figuur 3) en cijfers van NHL Stenden (Figuur 4) naar de leeftijd van de Ad student, is te zien dat deeltijd en duale studenten vaak ouder zijn dan de gemiddelde voltijd Ad student, waarbij de gemiddelde leeftijd bij duale Ad studenten het hoogst is. Mogelijk dat het daarom lijkt alsof de voltijd en deeltijd/duale Ad studenten van elkaar verschillen, maar dat ligt dus aan de leeftijd en niet zozeer aan welke variant ze studeren.

Figuur 3

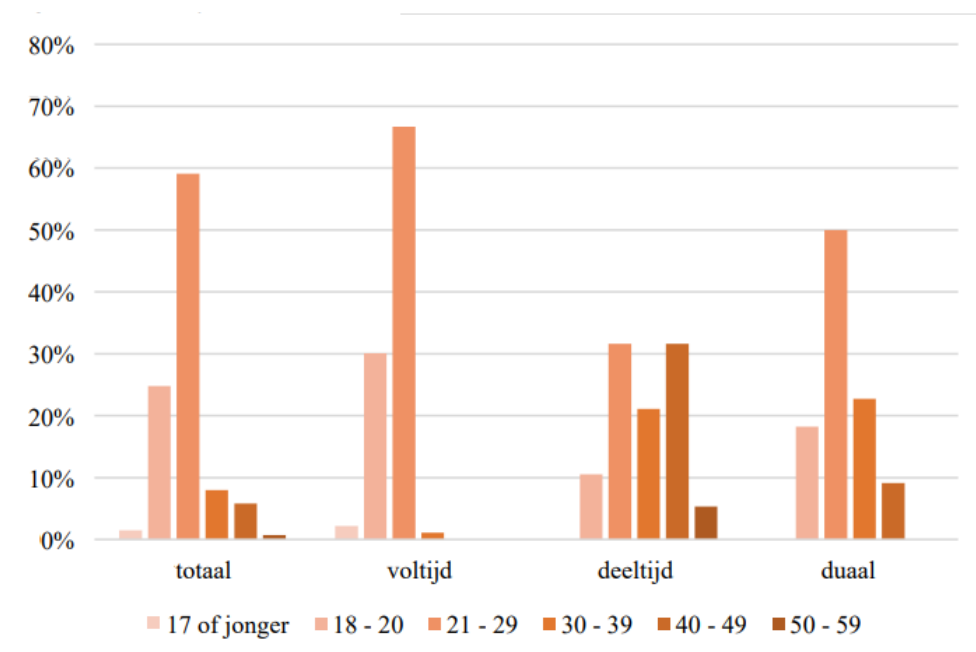
Opbouw leeftijd Ad 2021 (landelijke cijfers)



Opmerking. Overgenomen uit *Trendanalyse Ontwikkeling Associate Degrees 2016 t/m 2021* door Overlegplatform Associate degrees, z.d. (<https://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/Trendanalyse-Ad-ontwikkeling-landelijk-2016-2021.pdf>). Copyright z.d., Overlegplatform Associate degrees.

Figuur 4

Leeftijd Ad studenten (NHL Stenden Hogeschool)



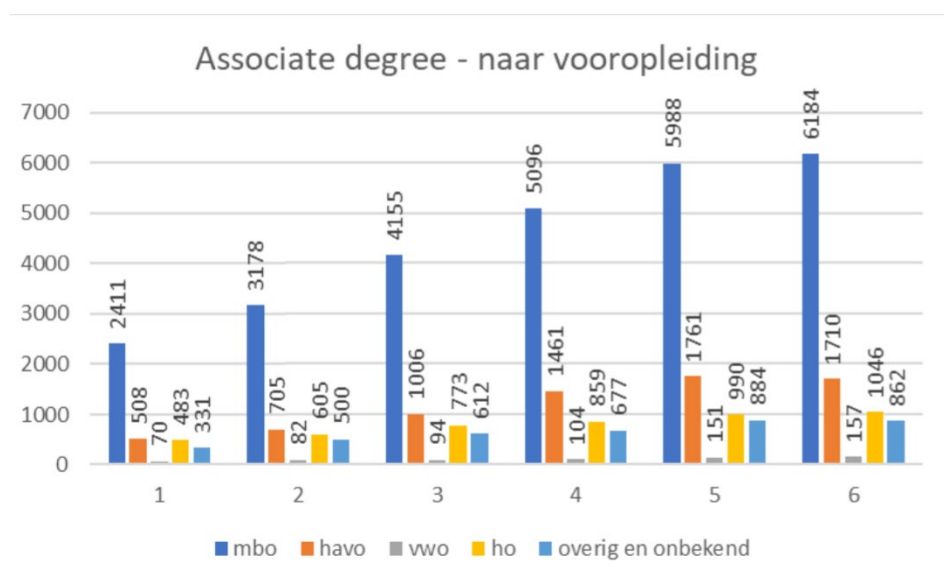
Opmerking. Overgenomen uit *De Ad-student in beeld! Verkenning van het profiel van de Associate degree-student van NHL Stenden Hogeschool* [Stageverslag] door N. B. Pol, 2021, Rijksuniversiteit Groningen. Copyright 2018, Rijksuniversiteit Groningen.

2.2.2 Vooropleiding

Zowel uit landelijk onderzoek (Platform Associate degrees, z.d.) als uit het onderzoek van Pol (2021) blijkt dat het overgrote deel van de Ad student uit het MBO komt (zie Figuur 5 en 6). Ook de studenten die uit het werkveld komen, hebben voornamelijk een MBO opleiding (Pol, 2021).

Figuur 5

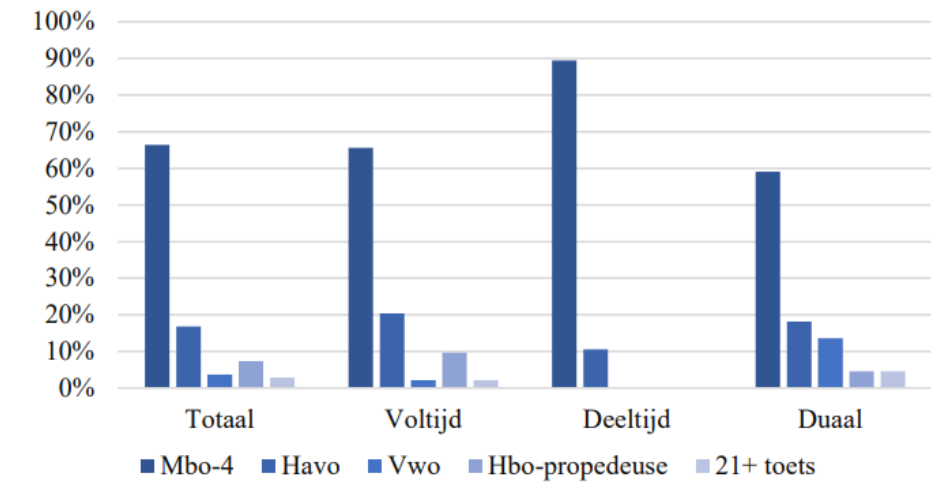
Associate degree naar vooropleiding



Opmerking. Overgenomen uit *Trendanalyse Ontwikkeling Associate Degrees 2016 t/m 2021* door Overlegplatform Associate degrees, z.d. (<https://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/Trendanalyse-Ad-ontwikkeling-landelijk-2016-2021.pdf>). Copyright z.d., Overlegplatform Associate degrees.

Figuur 6

Vooropleiding Ad studenten NHL Stenden Hogeschool



Opmerking. Overgenomen uit *De Ad-student in beeld! Verkenning van het profiel van de Associate degree-student van NHL Stenden Hogeschool* [Stageverslag] door N. B. Pol, 2021, Rijksuniversiteit Groningen. Copyright 2018, Rijksuniversiteit Groningen.

De MBO student heeft andere behoeften dan een student die andere vooropleiding heeft gedaan. Pol (2021) geeft aan dat de MBO instromende studenten praktischer ingesteld en doeners zijn. Volgens Pol sluit daardoor een wat klassieker/traditioneler vorm van onderwijs (zoals bv hoorcolleges) niet zozeer aan bij deze specifieke doelgroep. Ook blijkt dat studenten die instromen met een mbo4 diploma extra studiebegeleiding nodig hebben.

Dahmen (2018) zegt iets soortgelijks, want zij geeft als aanbeveling:

Een mbo-student heeft moeite met de hoger onderwijs studievvaardigheden. Deze moeten in het nieuwe ontwerp toegevoegd worden aan het lesprogramma. Het studiejaar zal starten met trainingen op het gebied van onderzoeksvaardigheden, bronnen zoeken/verwerken, APA, rapportagevaardigheden, leesvaardigheden, feedback geven, reflecteren, projectwerk, analyseren, zakelijk schrijven, presenteren en samenvattingen maken (p. 7).

2.2.3 Pionierstudent

Bij NHL Stenden Hogeschool blijkt dat ruim 69% van de Ad studenten een eerstegeneratiestudent⁴ is (Pol, 2021). “Pionierstudenten zijn studenten waarvan de ouders niet in het hoger onderwijs hebben gestudeerd, terwijl de niet-pioniersstudenten minimaal één ouder hebben die wel in het hoger onderwijs hebben gestudeerd” (Mishra, 2020 in Fokkens, 2022, p. 3).

In het onderzoek van Fokkens (2022) komt naar voren dat pionierstudenten moeite hebben met:

- kritisch redeneren (Ishitani, 2006 in Fokkens, 2022);

⁴ Fokkens (2022) spreekt echter van een pionierstudent en omdat eerstegeneratiestudenten zelf deze term een negatief label vindt (Scienceguide, 2022), houd ik vanaf nu pionierstudenten aan.

- het bijbenen van het niveau (Ishitani, 2006 in Fokkens, 2022).

Fokkens (2022) geeft daarnaast 1 advies die voor het thema informatievaardigheden erg relevant is: “geef extra aandacht voor ‘typische’ hbo zaken”.

Het gaat hierbij met name over hoe verslagen geschreven moeten worden (i.e. opbouw van een verslag, inhoud van een verslag, vloeiend schrijven, bronvermelding zoals APA), over het eigen maken van de ‘taal’ van het hbo, kennis over formele- en informele normen (i.e. hoe werkt dat op het hbo?), en kunnen inschatten wanneer er aan criteria voldaan wordt (i.e. meer formatieve feedback).

Hoofdstuk 3 Associate degree en informatievaardigheden (Expert worden)

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de behoeften van de Ad opleidingen op het gebied van informatievaardigheden. Allereerst is gekeken of er op landelijk niveau al aandacht besteed is aan informatievaardigheden bij Ad opleidingen, is er in de literatuur al wat over gezegd.

In paragraaf 2 wordt ingegaan op wat hogeschoolbibliotheken in het land doen voor Ad opleidingen op het gebied van informatievaardigheden en wat de bibliotheek NHL Stenden Hogeschool doet.

In paragraaf 3 wordt ingegaan op de behoeften van Ad docenten bij NHL Stenden Hogeschool op het gebied van (de toolbox) informatievaardigheden en paragraaf 4 gaat in op de behoeften van Ad studenten op dit gebied.

3.1 Algemeen

Op het gebied van informatievaardigheden is er specifiek voor Ad opleidingen nauwelijks wat te vinden. In de literatuur wordt er geen onderscheid gemaakt tussen Ad-, Bachelor- en Master opleidingen op het gebied van informatievaardigheden. Wel zijn er verschillende matrixen/rubrics met leeruitkomsten op het gebied van informatievaardigheden te vinden, die ingedeeld zijn in basis (beginner), gevorderd en expert (eind, competent)⁵. Aan de hand van deze matrixen/rubrics zijn 3 collega's en ik bezig met een "blauwdruk" waar de leeruitkomsten informatievaardigheden beschreven staan voor de HBO Ad (niveau 5), HBO Bachelor (niveau 6) en HBO Master (niveau 7) student⁶. Als uitgangspunt nemen we hierbij dat de Ad student de basis leeruitkomsten moet weten, de Bachelor student de gevorderde leeruitkomsten moet weten en de Master student de expert leeruitkomsten moet weten. Hierbij opgemerkt dat iedere student op eigen niveau expert is. Het idee is om deze blauwdruk vervolgens te bespreken met een aantal collega's van de afdeling Onderwijs, Onderzoek en Internationalisering (O,O & I) en onderzoeksdocenten. In hoofdstuk 5 kom ik hier nog op terug, waar deze blauwdruk o.a. voor gebruikt kan worden.

In: De plaats van de onderzoekende houding in de leerresultaten van de Associate Degree-opleidingen: Handreiking onderzoekende houding op niveau 5 (Blom et al., 2021) wordt aangegeven dat de student op het gebied van informatievaardigheden moet voldoen aan:

Verkrijgt, verwerkt, combineert en analyseert brede, verdiepte en gedetailleerde informatie over een beperkte reeks van basistheorieën, principes en concepten, van en gerelateerd aan een beroep en kennisdomein evenals beperkte informatie over enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen, gerelateerd aan het beroep en kennisdomein en geeft deze informatie weer.

Dit is echter vrij algemeen. We willen het in de blauwdruk daarom indelen in leeruitkomsten.

Tot slot geeft Dahmen (2018) in haar onderzoek met betrekking tot informatie zoeken en verwerken de volgende aanbevelingen:

- starten met lessen onderzoeksvaardigheden en concrete tips voor internetgebruik en Mediatheek;
- APA direct uitleggen;
- uitleggen hoe studenten automatisch bepaalde zaken kunnen verwerken in systemen als Word;

⁵ Zie o.a. [Generieke Matrix leeruitkomsten Informatievaardigheid – Hogeschool van Amsterdam, Leerlijn informatievaardigheden bij de WUR, Rubric Fontys](#)

⁶ De blauwdruk wordt meerdere keren genoemd in het rapport, maar willen we pas openbaar maken als deze besproken is met diverse experts als (onderzoeks)docenten. Daarom is deze nog niet als bijlage in dit rapport toegevoegd.

- leer studenten hoe ze bronnen moeten zoeken en verwerken;
- biedt aandacht aan het maken van schema's, planningen, samenvattingen en mindmaps;
- verdeel de eindopdracht in deelopdrachten met eigen deadlines en geef feedback op deelopdrachten.

Dat Dahmen deze aanbevelingen geeft, geeft aan dat er nog te weinig aandacht is gegeven aan deze leeruitkomsten bij in elk geval (de bibliotheek van) Fontys Hogescholen. In de volgende paragraaf wordt ingegaan op hoe hier bij andere hogescholen/ hogeschoolbibliotheken mee om is gegaan.

3.2 Informatievaardigheden bij hogeschoolbibliotheken

In oktober/november 2022 heb ik op diverse manier contact gezocht met collega hogeschoolbibliotheken in het land. Van 10 hogeschoolbibliotheken heb ik een reactie gekregen. Daarnaast is er op 22 november een overleg geweest met de "AD Community", dit zijn informatiespecialisten die contactpersoon zijn van Ad opleidingen. In [Bijlage A](#) staan deze hogeschoolbibliotheken genoemd.

Het blijkt dat geen enkele hogeschoolbibliotheek op dit moment producten of diensten heeft die speciaal ontwikkeld zijn voor Ad studenten. Bij sommige hogeschoolbibliotheken wordt hier inmiddels wel over nagedacht en soms worden bij het geven van een workshop enkele aanpassingen gedaan aan een powerpoint of inhoud van de workshop, bijvoorbeeld dat wetenschappelijke informatie wordt weggelaten. Hoewel docenten soms ook weer aangeven dat het goed is dat een Ad student hier ook wat van meekrijgt. Avans Hogeschool heeft wel een libguide ontwikkeld wat heel adequaat is en goed duidelijk maakt waar informatievaardigheid over gaat

https://avans.libguides.com/slim_omgaan_met_informatie

De werktitel: 'Slim omgaan met informatie' en de libguide blijkt ook bij Ad studenten goed aan te slaan (Overleg Ad community, persoonlijke communicatie, 22 november 2022).

De bibliotheken geven individueel vrijwel allemaal hetzelfde aan waar Ad studenten/opleidingen behoefte aan hebben (persoonlijke communicatie, november 2022):

Inhoudelijk⁷:

- de informatie moet praktisch en toepasbaar zijn, bijvoorbeeld in spelvorm (ren je rot informatievaardigheid, een escaperoom);
- Nederlandstalige informatie is voldoende;
- informatie moet niet te lastig zijn, hoewel soms enige verdieping ook wenselijk is;
- wetenschappelijke literatuur is minder relevant;
- niveau kan lager liggen dan bij de Bachelor, omdat er lagere eisen zijn aan afstudeeropdrachten.

Ad studenten:

- (deeltijd) studenten zijn oplettender en stellen meer vragen;
- (deeltijd) studenten zijn vaak wat ouder;
- veel doorstroom van het MBO;
- ze zijn minder digitaal onderlegd, literatuur zoeken blijkt daardoor ook lastiger;

⁷ Deze behoeften gelden overigens niet alleen voor informatievaardigheden, maar ook voor de (fysieke en digitale) collectie.

- hebben moeite met verschillende termen en verbanden leggen;
- er is veel verschil in de klas qua niveau, voorkennis;
- hebben meer uitleg nodig.

Daarnaast verschilt het per opleiding wat wenselijk is wat (Ad) studenten aan uitleg krijgen met betrekking tot informatievaardigheden en hoeveel aangedragen kan/mag worden of wat ze zelf moeten uitzoeken.

Ik herken al deze geluiden en de bibliotheek NHL Stenden heeft tot op heden ook nog weinig ontwikkeld speciaal voor Ad studenten, met uitzondering van een paar libguides voor de [Ad Finance & Control](#) en de [Ad Ondernemerschap & Retailmanagement](#).

Bij het geven van workshops aan Ad studenten hielden we er soms wat rekening mee dat de informatie niet teveel en diepgaand was, meer dan dat was het niet.

Ook de [toolbox informatievaardigheden](#) (sinds studiejaar 2022-2023) is gemaakt op basis van de Bachelorstudent.

In de volgende 2 paragrafen wordt ingegaan op hoe de Ad docenten en studenten (de toolbox) informatievaardigheden ervaren bij NHL Stenden Hogeschool en welke behoeften ze hebben.

3.3 Behoeften van Associate degree docenten op het gebied van (de toolbox) informatievaardigheden

Tussen 17 november 2022 en 11 januari 2023 heb ik op verschillende manieren contact gehad met en input gekregen van diverse Ad docenten over (de toolbox) informatievaardigheden. Hier is veel input uit gekomen, die relevant is voor mijn onderzoek. In [Bijlage B](#) is te lezen welke docenten dit zijn, in [Bijlagen C](#) en [D](#) zijn video/geluidsopnamen te vinden van 2 gesprekken. Hieronder een samenvatting van de bevindingen.

Over het algemeen kan worden gezegd dat de tools in de toolbox informatievaardigheden voldoen. Wat er in staat, is goed en ook goed bruikbaar voor Ad docenten en studenten.

Wel is de hoeveelheid aan tools soms (te)veel. Bij de Ad opleidingen/ studenten gaat het erom dat de student zijn/haar ervaringen leert koppelen aan de theorie en daardoor is een beperkt aanbod aan bronnen voldoende. Het niveau van bronnen is ook minder belangrijk bij de Ad student dan bij de Bachelor student (het hoeven geen wetenschappelijke bronnen te zijn).

Aangegeven wordt dat de tools:

- praktisch en toepasbaar moeten zijn, gekoppeld moeten kunnen worden aan de praktijk;
- toegankelijk/helder moeten zijn, denk aan het spel [GROOW](#);
- de studenten moeten succes ervaren, dus vinden wat ze zoeken;
- makkelijk te vinden moeten zijn, met een minimaal aantal stappen;
- een toelichting moeten krijgen, waarom is dit belangrijk en waarvoor kan het gebruikt worden;
- mogelijk ingedeeld kunnen worden in lezen, kijken, luisteren, doen.

Daarnaast worden enkele tips gegeven waar er nog meer tools over gemaakt kunnen worden, namelijk:

- een werkblad over SMART doelen;
- een tool over hoe een goede, open (HOE) vraag gesteld kan worden;
- een overzichtje van welke bronnen er allemaal zijn;
- een tool over chunken: oefenen met abstractieniveaus;

- handleidingen over o.a.: hoe moet ik een poster, prezi, infographic maken, hoe moet ik een interview doen, hoe moet ik een rapportage schrijven?

De toolbox zelf moet:

- laagdrempelig en gebruiksvriendelijk zijn;
- de terminologie moet aangepast worden op de Ad studenten, titels van tabjes anders noemen. Zoals Verwerken van informatiebronnen in APA (2 docenten vroegen zich af of hier wel iets over in stond in de toolbox), informatievaardigheden in praktijkonderzoek en onderzoeksvragen moeten niet verward worden met zoekvragen;
- gekoppeld worden aan DBE, Double Diamond-model;
- duidelijk aangeven wat er wel/ niet in te vinden is;
- gepromoot worden.

Naast de tools in de toolbox informatievaardigheden blijft het wenselijk dat een informatiespecialist op een bepaald moment in de klas komt om een (light) workshop te geven, de toolbox te introduceren of om vragen te beantwoorden. Dit kan ook online of via een van te voren opgenomen video. Al geeft 1 docent expliciet aan dat juist persoonlijke begeleiding en contact na de coronaperiode extra belangrijk is geworden.

3.4 Behoeften van Associate degree studenten op het gebied van (de toolbox) informatievaardigheden

Door middel van een enquête heb ik Ad studenten gevraagd naar hun behoeften op het gebied van (de toolbox) informatievaardigheden. Hier hebben in totaal 32 studenten op gereageerd. Studenten van de Ad Didactisch Educatief Professionaal (12) komen van de locatie Leeuwarden, studenten van de andere opleidingen (20) zijn van de locatie Emmen.

In Tabel 1 is het aantal studenten te vinden die hebben meegedaan aan de enquête, ingedeeld welke opleiding en variant ze doen en in welk jaar ze zitten.

Tabel 1

Aantal studenten naar opleiding, variant en jaar

Opleiding	Voltijd	Deeltijd	Duaal	Jaar 1	Jaar 2
Ad Didactisch Educatief Professionaal		12			12
Ad Service, Welzijn & Zorg	10	1		3	8
Ad Commerciële economie	1	1		1	1
Ad Logistiek & Management			5	2	3
Ad Hotelmanagement	2			2	
Totaal	13	14	5	8	24

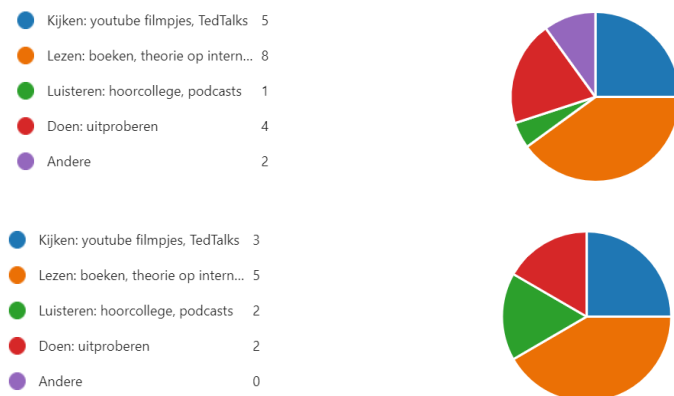
Welke variant ze volgen en in welk jaar ze zitten, blijken veelal geen rol te spelen bij de antwoorden. Ook de leeftijd van de student lijkt in deze enquête nauwelijks invloed te hebben op wat ze antwoorden, behalve via/met welke media ze het liefst geïnformeerd willen worden.

Hieronder worden de uitkomsten van de enquête genoemd, die van belang zijn voor het onderzoek. In [Bijlagen E](#) en [F](#) zijn de individuele antwoorden te vinden van de studenten.

Allereerst is gevraagd hoe studenten het liefst zichzelf iets nieuws leren. Het blijkt dat ze dit het liefst doen door iets te lezen of te kijken (Figuur 7).

Figuur 7

*Als je jezelf iets nieuws wilt aanleren, op welke manier doe je dit dan het liefst?**



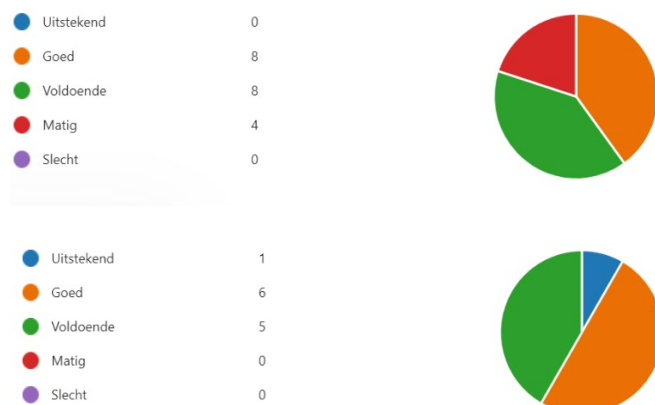
*Bovenste diagram Ad studenten opleidingen Emmen en onderste diagram studenten Ad DEP Leeuwarden

Bij de (open) vraag hoe ze het liefst informatievaardigheden willen leren, komt kijken ook terug, maar nog vaker geven ze aan dat ze dit willen leren door te doen: met (praktijk)voorbeelden, een interactieve les en op toegankelijke/heldere wijze (in spelvorm). Of hoe een student het aangeeft: “Op basis van gerichte info. Dus zo weinig mogelijk ruis” (Student Ad DEP, persoonlijke communicatie, 1 december 2022).

In welke mate de tools in de toolbox informatievaardigheden voldoen om informatievaardigheden aan te leren, wordt gemiddeld met een goed tot voldoende beantwoord, zie Figuur 8.

Figuur 8

*In welke mate voldoen de tools in de toolbox jou om informatievaardigheden aan te leren?**



*Bovenste diagram Ad studenten opleidingen Emmen en onderste diagram studenten Ad DEP Leeuwarden

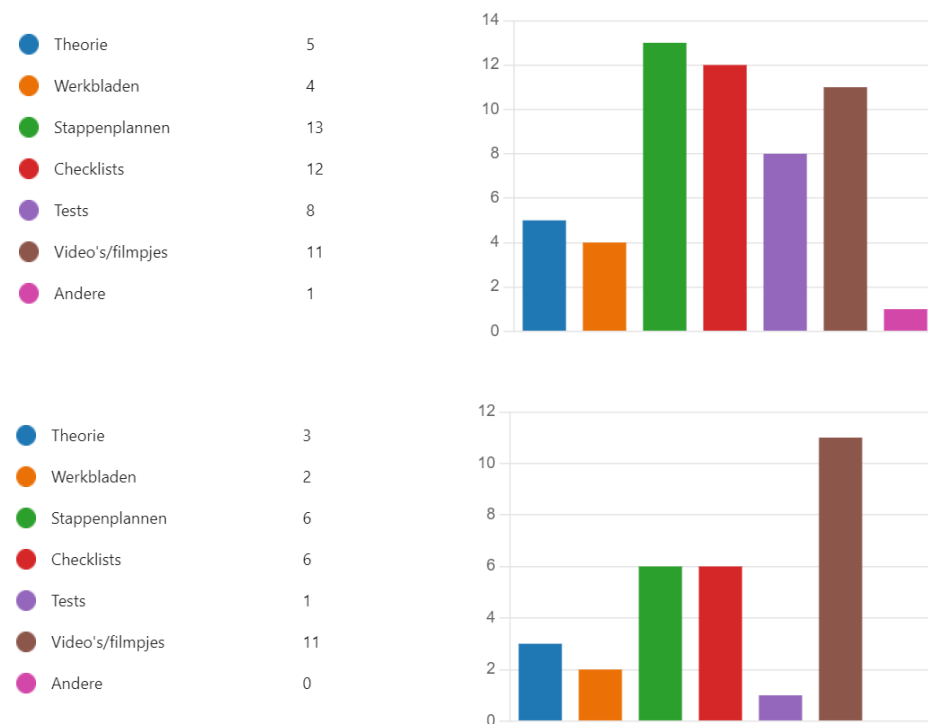
De Ad DEP studenten zijn over het algemeen wat positiever over de toolbox dan de Ad studenten van Emmen. Deze studenten geven aan dat het over het algemeen overzichtelijk is, zeker door een introductie die ik hen heb gegeven. De Ad studenten uit Emmen hebben deze introductie van mij niet gekregen. Mogelijk hebben docenten dit gegeven, maar dat is de vraag. Misschien dat dit de reden is dat de Ad studenten uit Emmen aangeven dat ze hun weg er nog in moeten vinden. Een deel van de studenten (ook Ad DEP) vinden het daarnaast veel tekst.

De studenten hadden de toolbox nog niet gebruikt, maar nu ze het hebben gezien, gaat een deel wel het een en ander gebruiken. Vooral het deel over de APA richtlijnen (verwerken van informatiebronnen) wordt meerdere keren genoemd. Het deel over vragen stellen en informatiebronnen zoeken, geven diverse studenten ook aan.

Als het gaat over welke soort tools de voorkeur hebben, springen stappenplannen, checklists en video's/filmpjes er uit (zie Figuur 9). Bij het antwoord: Andere, wordt oude verslagen genoemd.

Figuur 9

*Wat voor soort tools hebben jouw voorkeur (meerdere antwoorden mogelijk)**



*Bovenste diagram Ad studenten opleidingen Emmen en onderste diagram studenten Ad DEP Leeuwarden

Op de vraag of er nog tools missen, wordt weinig geantwoord. De meeste studenten vinden goed wat erin zit. Enkele suggesties die worden gegeven zijn: tips en trucs over gebruik van Word, meer met beelden werken, oefententamens/toetsen, tips en trucs van andere studenten, boeken, maken en doen.

Op de vraag of ze onderwerpen missen, worden de volgende antwoorden gegeven:

- verschillende zoekmachines die je kunt gebruiken, zodat iets niet gefilterd wordt en niet de 'meest betalende site' boven aan komt. Bijv. DuckDuckGo;
- psychisch, maar dan vooral voor de student zelf. Hoe kun je bijvoorbeeld prioriteiten stellen, planning maken, je hoofd op orde krijgen, etc.;
- Word of het gebruik van een digibord;

De meeste studenten willen gemiddeld tussen de 10-15 minuten besteden aan een tool. Enkele uitschieters zijn 30-60 minuten.

1 Ad DEP student (persoonlijke communicatie, 1 december 2022) geeft als suggestie: "Denk dat je verschillende mogelijkheden moet bieden met tijd erbij."

Qua vormgeving van de toolbox, zijn de Ad DEP studenten met een gemiddelde cijfer van 7.25 positiever dan de Ad studenten uit Emmen met een gemiddelde van 6.15. Over het algemeen vinden ze het overzichtelijk en duidelijk vormgegeven, al vindt niet iedereen dit. Als verbeterpunten noemen ze verder (vaker aangegeven met verschillende bewoordingen):

- teveel tekst, te zakelijk: mag visueller;
- kleurgebruik is saai, teveel blauw;
- grotere letters;
- mis de infographics, te drukke omgeving.

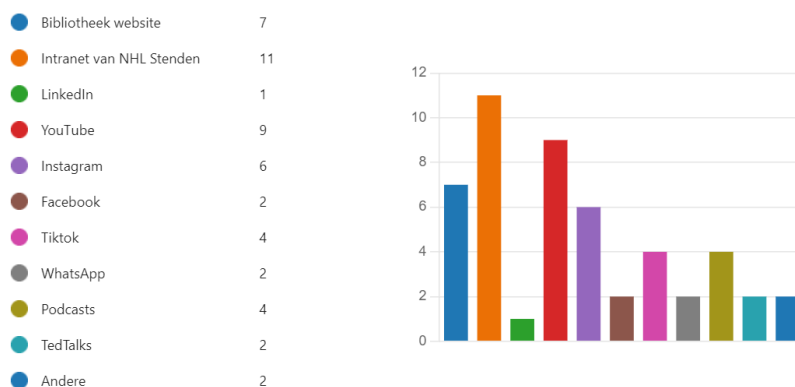
1 student Ad Service, Welzijn & Zorg (persoonlijke communicatie, 15 december 2022) geeft aan:

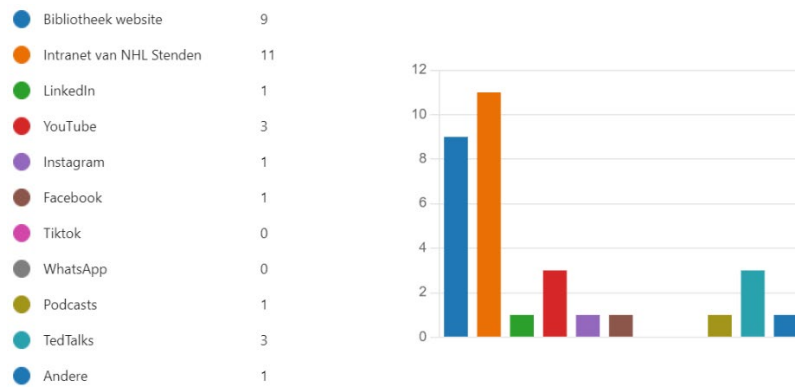
De kopjes boven aan de pagina mogen wat concreter wat mij betreft. Als je begonnen bent met informatie inwinnen en het stukt ergens en je wilt de Toolbox gebruiken; is het best even zoeken naar het goede kopje en sub-kopje. Misschien zou je ook kunnen werken met een soort van 'stappen plan' of in iedergeval cijfers. 1. Zoekproces 2. Vragen stellen, etcc... Ook mag er wat mij betreft nog goed gekeken worden naar de logica en samenhang. Dit om het voor de student overzichtelijker en beter te snappen te maken. Ook vind ik het zelf een beetje irritant dat je alle werkbladen (wordt-documenten) eerst moet downloaden voordat je het kan inzien. Hierdoor wordt het onoverzichtelijk op je laptop. Misschien handiger om het als PDF erin te zetten, dan wordt hij geopent in een nieuw tablad. Daarnaast zou je onderaan ook nog als 'bijlage' toe kunnen voegen zodat je erin kan werken.

De studenten willen het liefst geïnformeerd worden over informatievaardigheden via het intranet NHL Stenden, daarna volgen de bibliotheekwebsite en YouTube. 3 studenten geven als andere optie nog via de mail op (zie Figuur 10).

Figuur 10

*Via/Met welke media wil je het liefst geïnformeerd worden over informatievaardigheden? (meerdere antwoorden mogelijk)**





*Bovenste diagram Ad studenten opleidingen Emmen en onderste diagram studenten Ad DEP Leeuwarden

Het valt op dat de Ad studenten van Emmen een meer diverse mix van media aangeven dan de Ad DEP studenten. Mogelijk dat hier de leeftijd mee speelt, de groep van de Ad DEP studenten is gemiddeld ouder dan de Ad studenten van Emmen.

Tot slot is aan de studenten gevraagd of ze nog andere suggesties hebben hoe de bibliotheek Ad studenten kan ondersteunen bij informatievaardigheden. De volgende suggesties werden genoemd:

- workshops geven (en daarna oefenen met de toolbox);
- zorgen voor meer bekendheid, docenten beter informeren;
- wedstrijdjes organiseren;
- vragen wat de studenten zelf willen i.p.v. gewoon iets voorschotelen;
- ondersteunen bij schrijfvaardigheid, hulp bij leervragen formuleren en portfolio's schrijven.

Hoofdstuk 4 Conclusies (Eigen kijk vormen en communiceren)

In hoofdstuk 2 en 3 is door middel van deskresearch en fieldresearch heel veel informatie verzameld over de Ad opleidingen en informatievaardigheden. Zowel de literatuur, de hogeschoolbibliotheken uit het land als de Ad docenten en -studenten van NHL Stenden Hogeschool geven in grote lijnen dezelfde uitkomsten aan. In dit hoofdstuk zal aan de hand hiervan de hoofd- en deelvragen worden beantwoord en conclusies worden getrokken. Eerst komt de beantwoording van de deelvragen aan bod, waarna de hoofdvraag wordt beantwoord. De conclusies die hierbij worden gegeven, zullen in een aparte paragraaf op een rijtje worden gezet.

4.1 Beantwoording van de deelvragen

Wat betreft de volgende deelvragen:

- *In welke mate voldoen de tools in de toolbox informatievaardigheden aan de behoeften van de docenten van de (met name de duale en deeltijd) Ad opleidingen m.b.t. informatievaardigheden?*
- *In welke mate voldoen de tools in de toolbox informatievaardigheden aan de behoeften van de (met name de duale en deeltijd) studenten van de Ad opleidingen m.b.t. informatievaardigheden?*
- *Zijn er producten die nog toegevoegd moeten worden?*
- *Is er naast de producten in de toolbox nog behoeften aan andere producten en diensten m.b.t. informatievaardigheden?*

kan over het algemeen worden gezegd dat er behoefte is aan praktische, toepasbare, basis informatie, die niet wetenschappelijk hoeft te zijn. De tools die nu in de toolbox staan, voldoen hieraan. Het is echter teveel, een deel van de tools sluit niet aan op de toepassingsvraag van de Ad student. Er worden wel diverse suggesties gegeven welke tools nog toegevoegd kunnen worden. Dit zijn (uiteraard) praktische tools op het gebied van informatievaardigheden, maar ook tools op aanverwante onderwerpen als onderzoeks-, presentatie-, schrijf-, studie-, lees- en digitale vaardigheden.

Naast de tools in de toolbox informatievaardigheden blijft het wenselijk dat een informatiespecialist op een bepaald moment in de klas komt om een (light) workshop te geven, de toolbox te introduceren of om persoonlijke begeleiding te geven. Bijvoorbeeld door vragen te beantwoorden bij de informatiebalie of door een individuele afspraak te maken met de student.

Het antwoord op de deelvraag: *“Hebben de studenten van de duale en deeltijd Ad opleidingen ook andere behoeften dan de voltijd Ad studenten?”* is: vrijwel niet. Allen hechten waarde aan:

- praktische toepasbaarheid;
- de stof die ze krijgen moet nuttig en bruikbaar zijn, ze moeten weten waarom ze het leren;
- meer specifieke richtlijnen en meer begeleiding en ondersteuning door anderen;
- aandacht voor typische HBO zaken als onderzoeksvaardigheden, bronnen zoeken/verwerken, APA, rapportagevaardigheden, leesvaardigheden, feedback geven, reflecteren, projectwerk, analyseren, zakelijk schrijven, presenteren en samenvattingen maken.

Hoewel er geen deelvraag is gesteld over hoe de toolbox informatievaardigheden in z'n geheel voldoet, is hier wel het nodige over gezegd. Het is wenselijk dat de toolbox op een andere manier wordt vormgegeven. Het mag gebruiksvriendelijker visueler, aantrekkelijker gepresenteerd worden.

Daarnaast moet het herkenbaar zijn, aansluiten op het onderwijsconcept en de terminologie die binnen de opleidingen worden gebruikt. Ook mag de toolbox beter gepromoot worden.

4.2 Beantwoording van de hoofdvraag

De hoofdvraag was als volgt:

In welke mate voldoen de tools in de toolbox informatievaardigheden van de bibliotheek NHL Stenden Hogeschool aan de behoeften van (met name de duale en deeltijd) Associate degree opleidingen in Emmen en de Associate degree Didactisch Educatief Professional in Leeuwarden?

In het kort kan het antwoord zijn: de tools voldoen goed. Wat er in de toolbox staat, kan goed gebruikt worden, door zowel de docent als de student van de Ad opleidingen. Het maakt hierbij niet uit of de student de voltijd, deeltijd of duale variant opleiding doet. Het verschil in studenten en wat hun behoeften zijn, zit meer in de leeftijd, de vooropleiding en/ of het een pionierstudent is. Wel hoeven Ad studenten over het algemeen minder uitgebreid de stof in te duiken dan bachelor studenten en daarom zijn diverse tools minder relevant voor de Ad opleidingen.

4.3 Conclusies

De volgende conclusies kunnen dan ook uit bovenstaande worden getrokken, die in 5 aanbevelingen kunnen worden ingedeeld (staat erachter):

1. de Ad student heeft behoefte aan praktische, toepasbare, basistools (verbeteren tools);
2. er is behoefte aan een toolbox waar alleen de tools in staan, die de Ad'er nodig heeft, zodat er geen ruis is (een nieuwe/verbeterde omgeving informatievaardigheden);
3. de toolbox moet er visueel aantrekkelijk uitzien en gebruiksvriendelijk zijn (een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden);
4. de toolbox moet herkenbaar zijn, beter aansluiten op het (Ad) onderwijs(concept) en terminologie (een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden);
5. er is behoefte aan tools op aanverwante onderwerpen als onderzoeks-,presentatie-, schrijf-, studie-, lees- en digitale vaardigheden (de toolbox verbinden met andere vaardigheden)
6. de toolbox moet beter gepromoot worden (promotie);
7. workshops en individuele begeleiding door een informatiespecialist blijven wenselijk (workshops en individuele begeleiding).

In het volgende hoofdstuk worden de aanbevelingen uitgewerkt naar concrete oplossingen, acties die gedaan kunnen worden om informatievaardigheden voor de (Ad) opleidingen te verbeteren.

Hoofdstuk 5 Aanbevelingen (Oplossingen bedenken in co-creatie)

In dit hoofdstuk worden de conclusies uit het vorige hoofdstuk voorzien van aanbevelingen en concrete acties. In elke paragraaf komt een aanbeveling aan bod met daaraan gekoppeld concrete acties, die gedaan kunnen worden. In hoofdstuk 6 volgt naast een paar uitgewerkte acties, een tijdsplan wanneer alle acties bij voorkeur gerealiseerd dienen te zijn.

5.1 Verbeteren tools

Ad studenten en – docenten geven aan dat ze vooral behoefte hebben aan praktische, toepasbare basistools. In de toolbox is nu niet in 1 oogopslag zichtbaar welke tool zo'n praktische toepasbare basistool is en geschikt is voor een Ad student. Ook staat de tijd er niet bij of wat zo'n tool dan precies inhoudt. Om dit te verbeteren, beveel ik aan dat iedere tool die nu in de toolbox staat, voorzien wordt van een:

- niveau: is de tool geschikt voor Ad-Bachelor-Master (kan ook meer dan 1 niveau zijn);
- tijd: hoelang heb je nodig voor de tool;
- toelichting: waarvoor kan deze tool gebruikt worden, wat is het doel van deze tool;
- icoontje: lezen, kijken, luisteren of doen.

Niveau

Om iedere tool in te kunnen delen in Ad, Bachelor, Master niveau, ben ik samen met 3 collega's bezig een soort van blauwdruk te maken waarin staat wat de student op elk niveau aan informatievaardigheden moet kunnen (zie ook paragraaf 3.1, p. 17)

Vervolgens kan er aan elke tool een label worden gehangen. Dit kan met een label Ad, BA of MA of met sterretjes: 1 sterretje is Ad, 2 sterretjes in Bachelor en 3 sterretjes Master. Deze 2 manieren kunnen uitgetest worden bij de student, wat die het meest duidelijk vindt.

Tijd

Bij elke tool kan een indicatie van een tijd komen te staan, bijvoorbeeld met een klokje en het aantal minuten daaronder.

Toelichting

Iedere tool moet een toelichting krijgen. In de huidige omgeving kan dit door onder de titel een korte toelichting te geven. Hoe dit in een vernieuwde omgeving van de toolbox, precies eruit komt te zien is afhankelijk van de omgeving wat mogelijk is.

Om de indeling van *lezen, kijken, luisteren of doen* helder te maken, kan dit door een toepasselijk icoontje helder gemaakt worden.

Nieuwe tools

Aangegeven is dat nieuwe tools vooral, praktisch, toepasbaar en helder moeten zijn met het liefst ook voorbeelden.

Video/filmpjes, checklists en stappenplannen zijn het meest gewenst.

Suggesties die genoemd zijn als nieuwe tool op het gebied van informatievaardigheden, zijn:

- een werkblad over SMART doelen;
- een overzichtje van welke bronnen er allemaal zijn, waar aan gedacht kan worden, ook binnen de werkomgeving;
- een tool over hoe een goede, open (HOE) vraag gesteld kan worden;
- een tool over chunken, oefenen met abstractieniveaus;

- een overzicht van verschillende zoekmachines en hun specifieke kenmerken.

5.2 Een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden

Op het moment van schrijven zijn er 2 eerste overleggen geweest met een aantal collega's, waarin de must haves, nice to haves zijn benoemd voor een nieuw te ontwerpen omgeving voor informatievaardigheden, waarin we de toolbox integreren met het [platform informatievaardigheden](#), zie [Bijlage G](#).

Hierin is niet genoemd dat we een aparte toolbox willen creëren voor de Ad studenten, maar wel dat er gefilterd kan worden, zeker op niveau en mogelijk ook op tijd en de manier hoe de informatie tot je te nemen is (zie ook paragraaf 5.1).

Wat betreft de **huidige omgeving** van de toolbox, is het advies om op korte termijn het volgende te verbeteren:

Vormgeving

- de blauwe kleuren. Dit kan rustiger;
- het lettertype. Deze kan groter gemaakt worden.

Herkenbaarheid

- de terminologie van de toolbox aanpassen waar het momenteel kan, bijvoorbeeld:
 - Informatievaardigheden vervangen voor: 'Praktisch onderzoek doen' of 'Slim zoeken naar informatie'
 - Verwerken van informatiebronnen in APA
- in de toolbox de verschillende (fase design thinking)modellen die het onderwijs gebruikt (DBE fasen, Double Diamond-model, cyclus onderzoekende houding) laten terugkomen op de introductiepagina en de toolbox hieraan verbinden.
- duidelijk aangeven wat wel/niet in de toolbox kan worden verwacht. Wat wordt wel/niet verstaan onder informatievaardigheden? Een introductie/promofilm maken waarin dit goed wordt uitgelegd?

Nina Spithost geeft aan dat we voor de vormgevingsaspecten hulp kunnen vragen van studenten van de Ad Creative Media Professional. Mogelijk dat dit een mooie studieopdracht kan worden voor deze studenten. Contactpersoon hierbij is Jetze Valkema.

5.3 De toolbox verbinden met andere vaardigheden en andersom

Veelal wordt informatievaardigheden tegelijk genoemd met andere vaardigheden als onderzoeks, presentatie-, schrijf-, studie-, lees- en digitale vaardigheden. Het is duidelijk geworden in dit onderzoek dat er grote behoefte is aan informatie over al deze vaardigheden.

Daarom de volgende adviezen:

- maak in de toolbox informatievaardigheden een tab/verwijzing naar waar informatie te vinden is over deze vaardigheden;
- werk met andere partijen samen om op de andere omgevingen informatie te vinden over informatievaardigheden, zie ook promotie.

5.4 Promotie

Met de toolbox informatievaardigheden hebben we een mooi product ontwikkeld waar vele docenten en studenten wat aan kunnen hebben. Op dit moment is echter de bekendheid van deze

toolbox nog gering. Hier moet wat aan gedaan worden. Dit kan o.a. op de volgende manieren, waar we ook al deels mee bezig zijn:

- informatiespecialisten moeten elke gelegenheid die zich ertoe leent, de toolbox noemen;
- flyeractie, met een kleine gadget en een flyer de gebouwen van NHL Stenden door: studenten en medewerkers persoonlijk aanspreken;
- er moet een promotiefilmpje komen;
- de workshop toolbox informatievaardigheden moet door docenten beter worden bezocht;
- de workshops voor studenten moet beter worden bezocht;
- de toolbox moet op andere platformen komen te staan, waar dit bij hoort, zoals de DBE-kit, Sharepointomgevingen, Blackboardsites, opleidingspagina's etc.;
- de collega's van O,O&I, zoals collega's van Blended Learning, Sharepointomgeving DBE, Onderzoekend vermogen beter informeren over de toolbox en hen als ambassadeurs gebruiken;
- studenten en docenten er veel meer bij betrekken, wat willen zij? Wat voor ideeën hebben zij? Niet alleen inhoudelijk, maar ook bij promotie. De op te richten klankbordgroep kan hier een rol bij spelen of dat we een aantal winacties uitschrijven.

5.5 Workshops en individuele begeleiding

Uit het onderzoek is gebleken dat er nog altijd behoefte blijkt te zijn naar het geven van workshops door informatiespecialisten. Dit moeten we naar mijn mening dan ook blijven doen en doen we ook al door workshops aan te bieden via <https://training.nhlstenden.com/index.php?page=86> (Academische vaardigheden). Studenten geven aan dat ze voorbeelden willen en willen oefenen. Met de workshops die we via bovenstaande site aanbieden is dit, naast antwoord geven op de vragen, ook het idee. We geven studenten een korte instructie over de toolbox informatievaardigheden en vervolgens kunnen ze (in groepjes) gaan werken met de toolbox onder begeleiding van een informatiespecialist. Hiermee krijgt de informatiespecialist echter een andere rol dan docent, ze krijgen meer een coachrol. Mogelijk dat de informatiespecialist hierin nog geschoold moet worden.

Niet iedere student heeft behoefte aan dezelfde informatie. Daarom is het goed dat workshops op inschrijving via het Studentsuccescentrum worden aangeboden. Ook kan iedere student naar de informatiebalie in de bibliotheek gaan voor hulp bij informatie zoeken en bronvermelding of een individuele afspraak maken met een informatiespecialist.

28 maart 2023 wordt in een themabijeenkomst besproken wat we in studiejaar 2023-2024 gaan aanbieden op het gebied van workshops (en individuele begeleiding). Mijn advies zal zijn dit te blijven doen. In welke vorm moeten we met het gehele team Bibliotheek & Research beslissen.

Hoofdstuk 6 Acties (Implementatie)

In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk wordt in een tijdschema aangegeven wanneer welke acties zullen worden uitgevoerd. De blauw gekleurde acties zijn voor dit onderzoek uitgevoerd. In de tweede paragraaf wordt dieper op deze acties ingegaan.

6.1 Tijdschema

Tabel 1 geeft een tijdschema aan wanneer welke acties zullen worden uitgevoerd (blauw gekleurde acties zijn in het kader van dit onderzoek uitgevoerd). De acties zijn zo reëel mogelijk in de tijd weggezet. Door urgentere prioriteiten of onvoorziene omstandigheden kan het zijn dat dit gaandeweg het jaar bijgesteld moet worden.

Tabel 1

Tijdschema realiseren acties

Aanbeveling	Acties	Gereed	Wie
Verbeteren tools	Indeling tools in niveau , tijd, toelichting , icoontje lezen, kijken, luisteren of doen De eerder genoemde blauwdruk is hier een hulpmiddel bij	Concept gereed, Jan 2024	Werkgroep toolbox en workshops
<i>Nieuwe tools</i>	Een werkblad over SMART doelen	Gereed	Hester
<i>Nieuwe tools</i>	Een overzicht van bestaande bronnen: waar aan gedacht kan worden, ook binnen de werkomgeving	Gereed	Hester
<i>Nieuwe tools</i>	Een tool over hoe een goede, open (HOE) vraag gesteld kan worden;	Streven sept 2023	Hester
<i>Nieuwe tools</i>	Een tool over chuncken, oefenen met abstractieniveaus;	Streven sept 2023	Hester
<i>Nieuwe tools</i>	Een overzicht van verschillende zoekmachines en hun specifieke kenmerken	Streven sept 2023	Hester
Een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden	Een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden	Jan 2024	Tea, Jaap, Ronald, Hester
<i>Huidige omgeving, vormgeving</i>	De blauwe kleuren. Dit kan rustiger	Gereed	Sonja/Nynke Janna
<i>Huidige omgeving, vormgeving</i>	Het lettertype. Deze kan groter gemaakt worden.	Gereed	Sonja/Nynke Janna
<i>Huidige of nieuwe omgeving, herkenbaarheid</i>	De terminologie van de toolbox aanpassen waar het momenteel kan, bijvoorbeeld: ○ Informatievaardigheden vervangen voor: 'Praktisch onderzoek doen' of 'Slim zoeken naar informatie' ○ Verwerken van informatiebronnen in APA	Uiterlijk jan 2024	Werkgroep toolbox en workshops
<i>Huidige of nieuwe omgeving, herkenbaarheid</i>	In de toolbox de verschillende (fase design thinking)modellen die het onderwijs gebruikt (DBE fasen, Double	Uiterlijk jan 2024	Werkgroep toolbox en workshops

	Diamond-model, cyclus onderzoekende houding) laten terugkomen op de introductiepagina en de toolbox hieraan verbinden. Bijlage H maakt inzichtelijk hoe de verschillende modellen met elkaar in verhouding staan. De eerder genoemde blauwdruk speelt hier ook een rol bij.		
<i>Huidige of nieuwe omgeving, herkenbaarheid</i>	Duidelijk aangeven wat wel/niet in de toolbox kan worden verwacht. Wat wordt wel/niet verstaan onder informatievaardigheden? Een introductie/promofilm maken waarin dit goed wordt uitgelegd?	Uiterlijk jan 2024	Werkgroep toolbox en workshops
De toolbox verbinden met andere vaardigheden en andersom	• Maak in de toolbox informatievaardigheden een tab/verwijzing naar waar informatie te vinden is over deze vaardigheden • Werk met andere partijen samen om op de andere omgevingen informatie te vinden over informatievaardigheden, zie ook promotie.	Streven sept 2023	Nynke Janna, Hester i.s.m. Agnes Brinks
Promotie	Zie paragraaf 5.4 voor de ideeën. Een deel wordt al gedaan, maar we gaan het pas groots promoten als de nieuwe omgeving informatievaardigheden klaar is	Vanaf jan 2024	Werkgroep communicatie en marketing en informatiespecialisten
Workshops en individuele begeleiding	Bepalen wat we in studiejaar 2023-2024 gaan aanbieden op dit gebied	Start 28 maart 2023- Uiterlijk gereed aug 2023	Team Bibliotheek & Research

6.2 Gedane acties

Er zijn 2 nieuwe tools in de toolbox gezet die ingedeeld zijn in niveau (Ad), de tijd staat erbij hoelang je ermee bezig bent, er is een toelichting bij gezet wat je met de tool kunt en je kunt zien of het een tool is om te lezen, kijken, luisteren of doen.

Het gaat om de tools:

- [Werkblad: Bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART methode](#)
– ga naar het desbetreffende tabblad in de toolbox (zie ook Figuur 11)

Figuur 11

Printscreen werkblad: Bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART methode

Oefeningen over vraag bij onderwerp

Werkblad: w- en h-vragen 4 stappen om je zoekvraag te formuleren

Werkblad: PICO zoektermen formuleren

Werkblad: Bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART methode

Ad 20 min (under construction)

Voor het vinden van informatie kun je de SMART methode toepassen, zodat je de juiste informatie achterhaalt in de beschikbare tijd. Dit 5 stappenplan helpt je bij het in kaart brengen van het vinden van de juiste informatie

- [Werkblad: Bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART methode](#)

- [Overzicht van bestaande bronnen](#) – ga naar het desbetreffende tabblad in de toolbox (zie ook Figuur 12)

Figuur 12

Printscreen overzicht van bestaande bronnen

* Toolbox Informatievaardigheden: Zoeken
Bronnen zoeken

Gemakkelijk zoeken, vinden, evalueren en beheren van bronnen

Het zoekproces Vragen stellen Zoektermen **Bronnen**

Wat zijn bronnen

Inleiding Video: wat zijn informatiebronnen?

Primaire en secundaire bronnen

Overzicht van bestaande bronnen

Video: Koppelen Google Scholar

Slimmer zoeken op internet

Informatie vinden via Library Guides

Ad 5 min (under construction)

Welke informatiebron je kiest, is afhankelijk van wat voor soort informatie je nodig hebt. Je kunt denken aan de volgende bronnen en waar je deze kunt vinden

Daarnaast is:

- de blauwe kleur in de toolbox verdwenen, de achtergrond is wit geworden. Dit oogt rustiger;
- het lettertype is groter gemaakt, zodat het beter leesbaar is;
- de indeling anders geworden. De boxen staan niet meer allemaal onder elkaar, maar naast elkaar. Dit maakt het overzichtelijker;

Of deze aanpassingen ook het gewenste effect hebben gehad, zal in hoofdstuk 7 naar voren komen.

Hoofdstuk 7 Evaluatie (Effect meten)

In dit hoofdstuk worden de gedane acties geëvalueerd aan de hand van reacties die ik heb gekregen van Ad docenten, – studenten en directe collega's. Hen heb ik op verschillende manieren benaderd:

- de Ad docenten die eerder in het onderzoek hebben meegewerkt aan de online sessie of die ik later individueel heb gesproken, heb ik net als een paar collega's via mail een aantal vragen gesteld ([zie Bijlage I](#)). Van een aantal van hen heb ik een reactie mogen ontvangen;
- een aantal studenten van de AD DEP opleiding heb ik tijdens een onderwijsdag gevraagd;
- de Ad studenten Emmen, die aangegeven hadden dat ik ze voor aanvullende informatie mocht benaderen, heb ik een mail gestuurd. Van alle 6 studenten heb ik geen reactie ontvangen.

Hieronder zal per gedane actie aangegeven worden wat de reacties waren en wat de status nu is. Tot slot zal in de laatste paragraaf aangegeven worden hoe nu verder gegaan wordt.

7.1 Actie: indeling tools in niveau, tijd, toelichting, icoontje lezen, kijken, luisteren of doen

Niveau

Ten eerste had ik de 2 nieuwe tools voorzien van een label: Ad (zie Figuur 11 en 12) om het niveau aan te geven. In de praktijk bleek dit niet heel duidelijk te zijn.

Reacties: “bedoel je hiermee Advertentie?”, “Moet ik iets toevoegen (Add)”, “Is dit alleen geschikt voor Ad-studenten?”, “Volgens mij is het net zo toepasbaar voor de Ba. Wel mooi dat ze er allebei staan”.

Ik heb ook gevraagd of ze een sterretje handiger zouden vinden (1 ster, Ad) en sommige vonden van wel, anderen gaven aan om Ad voluit te schrijven.

Status nu: om verwarring te voorkomen, heb ik het label vooralsnog weggehaald. Met de aanbeveling: Een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden, moet dit naar mijn mening gelijk worden meegenomen. Als er met filters gewerkt kan worden, zoals de indeling op de site van NHL Stenden (zie <https://www.nhlstenden.com/hbo-opleidingen> - opleidingsniveau) is dit naar mijn idee herkenbaar en gaat vooralsnog mijn voorkeur naar uit om het ook zo te doen in de nieuwe omgeving. Overigens hangt mede van de blauwdruk af hoe de verschillende niveaus uiteindelijk worden genoemd.

Tijd

Met een klokje met daaronder minuten (zie Figuur 11 en 12) heb ik aangegeven hoelang je ongeveer bezig bent met de tool.

Reacties: de gevraagde studenten vonden het duidelijk, maar verder zeiden ze er niks over. 1 docent en collega gaven aan: “Klok is wel handig lijkt me, dat ze weten hoeveel tijd iets kost”, een andere docent zei: “het icoontje geeft een hele grove inschatting, een student die er nog niets mee heeft gedaan zal langer nodig zijn. 20 minuten is denk ik optimistisch”. Andere reacties hierop heb ik niet gekregen.

Status nu: de klok heb ik vooralsnog ook weggehaald uit de toolbox. Het is per tool lastig aan te geven hoelang je ermee bezig bent en dat zal voor iedereen verschillend zijn. Een echte meerwaarde leek het voor de studenten niet te hebben. Ik wil dit op een later moment nog wel een keer bespreken met collega's.

Toelichting

Bij de 2 nieuwe tools heb ik toelichting geschreven.

Reacties: Hier heb ik geen enkele reactie op gekregen, maar de tools zelf waren voor iedereen

duidelijk (zie paragraaf 7.2).

Status nu: Voor alle nieuw gemaakte tools is de aanbeveling om een goede toelichting erbij te maken en bij de al bestaande te kijken of dit nog aangescherpt moet worden.

Icoontje lezen, kijken, luisteren of doen

Bij het werkblad: Bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART methode had ik een “to do” icoon erbij gezet en bij het overzicht bestaande bronnen een “lezen” icoon (zie Figuur 11 en 12).

Reacties: de studenten die ik heb gevraagd, begrepen de iconen niet (vooral die van “to do” niet) en toen ik het hen vertelde begrepen ze het nut er niet van. Een Ad docent gaf aan: “Doen icoontje zie ik zo geen toegevoegde waarde voor”. Een collega gaf aan: Ja, het is mij duidelijk. Al vind ik het icoontje 'To do' niet heel helder.

Status nu: Bij nader inzien lijken de icoontjes geen toegevoegde waarde te hebben voor Ad studenten en -docenten. Daarnaast zijn de gebruikte icoontjes niet heel duidelijk. Daarom heb ik ze weggehaald en ik denk dat we dit kunnen laten voor wat het is.

7.2 Actie: 2 nieuwe tools

De 2 nieuwe tools die ik heb gemaakt waren een werkblad: bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART-methode en een overzicht van bestaande bronnen. Hieronder de reacties van docenten en collega's (studenten heb ik tijdens de onderwijsdag niet inhoudelijk gevraagd naar de tools ivm tijd) per tool.

Werkblad: bruikbare informatie achterhalen in de beschikbare tijd met de SMART-methode

Reacties: de docent die om de tool over de SMART methode vroeg gaf aan:

Het is een mooie Tool geworden om je brongebruik d.m.v. SMART criteria op relevantie te toetsen, prima instrument dus (klein typefoutje, zie bijlage). Mijn bedoeling betreft het SMART formuleren van doelstellingen en kunnen reflecteren op de uitgevoerde doelstellingen. Hiervoor heb ik een powerpointje en wellicht kan een aangepast document ook van waarde zijn.

2 andere docenten gaven aan: “ziet er goed uit. Het zou ook mooi zijn als de ontwerpprincipes vanuit DBE/ dubbele diamond in toegevoegd worden.” en “Ik denk dat je het zo kort en krachtig mogelijk moet houden voor studenten: studenten nemen niet de moeite om ellenlange teksten tot zich te nemen.”

2 collega's gaven aan: prima tool en een ander gaf aan:

Het werkblad is goed bruikbaar. De stappen zijn erg overzichtelijk en logisch, het is duidelijk waar je naar toe werkt en het perspectief is duidelijk. Ik denk dat het wel goed is aan te geven dat je deze stappen, hoe kort ook, vaker moet herhalen, vooral als informatie op een andere manier achterhaald moet worden. Daarnaast denk ik dat we ook nog wat voorbeeld tekst kunnen toevoegen maar voor nu zijn de suggesties die je al geeft al heel zinvol. Ik ben zo vrij geweest nog wat kleine typfouten te herstellen, en heb dus het document vervangen.

Status nu: door de reacties hierboven heb ik de tool nog even bekeken op spelfouten en kan die gebruikt worden, zoals die er nu is. Ik heb de docent die aangeeft dat de ontwerpprincipes vanuit DBE/Dubbele diamond toegevoegd kan worden, gevraagd om een toelichting wat ze precies bedoelt, maar heb daar tot nu toe geen reactie meer op gekregen. Mogelijk dat ik in een later

stadium nog een tool maak die hiermee te maken heeft of dat er nog een andere tool kan komen wat betreft SMART doelen, gebaseerd op de powerpoint van de andere docent.

Overzicht van bestaande bronnen

Reacties: “Inhoudelijk prima”, “Een mooi aanvulling en helder zo” en

wat mij opvalt is dat dit 2e tablad niet zo zichtbaar is. Ik moest even zoeken wat je bedoeld. Er zijn veel keuze mogelijkheden in elk tablad, ik vraag mij af of een student dit allemaal gaat bekijken. Okk hier kan Ba naast de Ad worden toegevoegd.

Status nu: De tool is goed, daar hoeft niks meer aan te worden aangepast. De opmerkingen die zijn genoemd, gaan over de vormgeving van de toolbox.

7.3 Actie: huidige omgeving, vormgeving

De aanbeveling om een nieuwe / verbeterde omgeving informatievaardigheden te maken, is niet op heel korte termijn te realiseren. Daarom is ervoor gekozen om eerst een paar kleine verbeteracties te doen, die snel te realiseren zijn. Onderstaande 3 punten zijn inmiddels gedaan:

- de blauwe kleur in de toolbox verdwenen, de achtergrond is wit geworden. Dit oogt rustiger;
- het lettertype is groter gemaakt, zodat het beter leesbaar is;
- de indeling anders geworden. De boxen staan niet meer allemaal onder elkaar, maar naast elkaar. Dit maakt het overzichtelijker;

Reacties: “ziet er mooi uit . goed te lezen. Wit is idd duidelijker. ook keus voor kolommen maakt het leesbaarder”, “Is goed leesbaar. Bij verschillende tabbladen staan nog wel verschillende lettertypes/verschillende groottes. Persoonlijk vind ik dit storend, het zou uniform moeten zijn.”, “De lay-out is nu rustiger. Ik zou zelf nog meer met visuals/plaatjes werken waar ze op kunnen klikken en waarachter dan de informatie zit.”, “Ja, beter leesbaar, maar ik heb het idee dat het nog niet overal is doorgevoerd, klopt dat? Twee kolommen naast elkaar is ok, drie wordt al gauw rommelig, vind ik.”

Status nu: De aanpassingen hebben dus een positief effect. Het klopt dat niet overal het lettertype al groter is gemaakt. Dit heeft te maken met andere manieren van weergeven en is systeemtechnisch een issue. Wat betreft het aantal kolommen kunnen we hier en daar het aantal nog veranderen van 3 naar 2.

7.4 Hoe nu verder

Bij het evalueren/ effect meten komt nogmaals terug dat de tools in de toolbox informatievaardigheden waardevol zijn voor de Ad docenten en -studenten. De eerste stap die nu gedaan moet worden, is de toolbox verbeteren qua vormgeving, herkenbaarheid (DBE, terminologie) en verbinden met andere vaardigheden en andersom. Vervolgens moet de promotie van de toolbox, beter op gang komen. Daarnaast is het gewenst dat de bibliotheek workshops en individuele begeleiding blijft geven op het gebied van informatievaardigheden. De toolbox blijft een hulpmiddel en is geen vervanging voor de informatiespecialist. Tot slot blijft het effect meten van de aangeboden producten en diensten van de bibliotheek bij de verschillende doelgroepen (de Ad opleidingen hierbij niet vergeten) waardevol en een continue proces.

Bronnenlijst

- Blom, H., Van de Graaf, E., Muris, M., Padmos, N., Spithost, N., & Struik, M. (2021, mei). *De plaats van de onderzoekende houding in de leerresultaten van de Associate Degree-opleidingen: Handreiking onderzoekende houding op niveau 5*. Overlegplatform Associate degrees. Geraadpleegd op 21 december 2022, van <https://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/210603-g-Handreiking-Onderzoekendehouding-1.pdf>
- Dahmen, M. (2018). *Succesvol van 4 naar 6 door 5: Praktijk Gericht Onderzoek Associate Degree voor de mbo-student* [Afstudeerverslag]. Fontys Hogescholen. Geraadpleegd op 17 december 2022, van <https://edu.nl/j7pyv>
- Donche, V., Delvaux, E., & Van Petegem, P. (2010). *Onderwijs aan volwassenen: Inspelen op verschillen in leerpatronen*. Garant.
- 'Eerstegeneratiestudenten' is een negatief label, vinden ze zelf... (2022, 23 november). ScienceGuide. Geraadpleegd op 4 december 2022, van <https://www.scienceguide.nl/2022/11/eerstegeneratiestudenten-is-een-negatief-label-vinden-ze-zelf/>
- Fokkens, J. (2022). *Pioniers in de Associate degree: Inzicht in het sociaal kapitaal van pionier en niet-pionierstudenten binnen Associate degree opleidingen en hoe NHL Stenden haar studentbegeleiding hierop kan afstemmen* [Stageverslag]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Inspectie van het onderwijs. (2018, 30 augustus). *Achtergrondinformatie associate degree-opleidingen naar aanleiding van themabijeenkomst 21 juni 2018*. Geraadpleegd op 17 december 2022, van <https://edu.nl/kb8bf>
- Kierkels, O. (z.d.). *Zo leren volwassenen in een online training*. Online cursus websites. Geraadpleegd op 17 december 2022, van <https://edu.nl/7e39w>
- Netwerk mediawijsheid. (z.d.). *Informatievaardigheden*. Mediawijsheid.nl. Geraadpleegd op 29 januari 2023, van <https://www.mediawijsheid.nl/informatievaardigheden/>
- NHL Stenden Hogeschool. (z.d.). *Vind jouw opleiding*. NHL Stenden Hogeschool. Geraadpleegd op 21 december 2022, van <https://www.nhlstenden.com/hbo-opleidingen?f%5B0%5D=opleidingsniveau%3A27>
- Overlegplatform Ad, Vereniging Hogescholen. (2018). *Beschrijving van niveau 5: Associate degree*. Overlegplatform Associate degrees. Geraadpleegd op 7 december 2022, van <http://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/181001-Beschrijving-niveau-5-v5.0-2018 .pdf>
- Overlegplatform Associate degrees. (z.d.). *Trendanalyse Ontwikkeling Associate Degrees 2016 t/m 2021*. Geraadpleegd op 17 december 2022, van <https://www.deassociatedegree.nl/wp-content/uploads/Trendanalyse-Ad-ontwikkeling-landelijk-2016-2021.pdf>
- Pol, N. B. (2021). *De Ad-student in beeld! Verkenning van het profiel van de Associate degree-student van NHL Stenden Hogeschool* [Stageverslag]. Rijksuniversiteit Groningen.
- Sinia, C. (z.d.). *Diverse fasemodellen Design Thinking*. Sharepoint. Geraadpleegd op 9 maart 2023, van <https://newuniversity.sharepoint.com/sites/DesignBasedEducation/SitePages/DT%20Fasemodellen%20NL.aspx>